

Učiteljski Tovariš.

~~~~~
List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dne vsakega meseca, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr.
za pol leta 1 gold. 30 kr.

Tečaj X.   V Ljubljani 15. septembra 1870.   List 18.

Pazljivost.

(Konec.)

Poslednjič naj otroci sami kaj delajo. Nikar jim tega, kar sami iz svoje moči, da jim le količkaj pomagaš, storiti zamorejo, v usta ne pokladaj. To jih sili, to jih priganja k pazljivosti, kar sami najdejo, jih dvakrat veseli, jim daje zupanje do njihove moči in zbuja pozornost.

Pazljivost pri otrocih pa še lahko povekšaš. Imenovani pripomočki sicer vsi v to služijo, vzlasi pa stori prijetna beseda, pripravna tvarina in prav odmerjeni čas. Dopadal in spodbudal bo nauk, ako otroka večkrat v šoli opominjaš na to, kar je zunaj šole videl. Tudi ga bo to zbuvalo, da bo zana-prej zunaj šole opazoval, ker otrok rad pové, kar je videl. Tudi tako učenje postane mikavno, ako ugaja hišnim navadam ali cerkvenim praznikom. O božiču, v treh kraljih bodo radi poslušali, kaj ti dnevi pomenijo. Kar njih otročjemu sercu se naj bolj prilega, to bodo naj raji poslušali. Kar pa čas zadeva, kako dolgo reč obravnuješ, mislim, da z otročji leti naprej stopaš. Kar jim je previsoko, vzame jim serčnost in naredi, da so nepazljivi. Kar pa spremembo naukov zadene, je že stara gotovo dobra navada, da pridejo za težkimi nauki bolj lahki. Kolikor bolj pazi otrok v eni uri, toliko manj zmožen in pripraven bo za to drugo uro. Nikar tudi preveč stvari na enkrat ne razkladaj! Več ko je naukov, toliko manj temeljito se morejo obdelovati. Otroci vse te reči ne morejo razumeti, zgubé pogum, in se nočejo natezati. Da to reč prav sklenemo, je svetovati, da odgovor pri otrocih nikdar meni, tebi nič preziraš, ampak vselej moraš misliti, kaj je otrok hotel tukaj po-

vedati. Po navadi si je otrok kaj pravega mislil, in z enim samim vprašanjem ga lahko zaverneš na pravo pot, in si njegovo pazljivost vterdil in zveksal.

Na vse to je treba paziti, ako hočemo zbuditi, ohraniti in pomnožiti pazljivost. Nismo še govorili od sredstva k pazljivosti, ktero se večkrat rabi, pa le malokedaj s pridom, namreč od kaznovanja. — Rekli smo, da pomaga malokedaj — in poslužiti se je tega sredstva le pri nevbogljivih, jezičnih, veternih in zelo nevbogljivih otrocih. — Pazljivost izhaja iz proste volje; sklenjena je z veseljem in ljubeznijo do stvari, za ktere je človek dovolj močan. Kazen, naj bo že ta ali una, ne daje veselja in dopadajenja do reči, do ktere ni moči in zmožnosti.

Naslednje bo to bolje razjasnilo. Naj prvo naj govorim tukaj od otrok, kateri učniku vsakdanji kruh naj bolj grené, in ti so zanikarni. Kolikrat slišimo učenika tožiti in tarnati: s tem otrokom res ne vem kaj začeti. Res je, da med desetimi lenimi komaj eden prav priden postane; tudi spoznam, da je pri nekterih ves trud zastonj, vendar nekaj se le doseže, ako se prav ž njimi ravna. Razločujmo pa tu zopet troje lenuhov. Prvi so taki, ki sedé kar tiho in za se tičé, pa imajo vendar prav delaven duh. Njim le manjka primerne stvari, o kateri bi govorili. Ž njimi moraš poterpljenje imeti, in vse ž njimi poskusiti, dokler zadobé veselje do kakšne reči. Potem pa dalej, drezaj, in pazljivost za druge nauke pride počasi. Ti so otroci, iz katerih kaj postane, ako se prav vadijo. Drugi so taki, ki sicer prav mirno sedé, pa se na tihem igrajo pod klopjo. Ti so sicer delavni, pa na napačno stran. Pri teh moraš prizadevati si, da dobé veselje do nauka. Ko bi človek le enega takega imel, bi ga smel igranje podučevati. Ako pa je ta neobčutljiv, da nima serca do nobene stvari, potem bi bilo treba ga kaznovati. Poprej bi se pa moralo vse pri njem poskusiti in zbuditi pri njem se vé da v pravi meri častiljubje. Vsak učitelj je že zapazil otroke, ki sicer mirno sedé, debelo pred se gledajo in te poslušajo, pa le besedice tega ne razumejo, in tudi nikoli kaj pametnega ne odgovoré. Taki otroci bi bili radi pazljivi, pa ne morejo. To so taki otroci, ki že pri igrah raji sedé ali ležé; taki so res reveži, radi bi si kaj zapomnili, pa ne morejo; ker vidijo, da je njih trud zastonj, pa zgubé serčnost. Taki se le dajo poboljšati z ljubeznjivim

ravnanjem. Leta in leta se mora duh pri njih zbuhati. Vsega tako ne more učitelj storiti, poglavitno reč storé starši. Kar se more storiti je, da učitelj njih odgovore ljubeznjivo sprejema, jih pohvali, da so pazljivi, in jim tako vzame brezserčnost in premajhino zaupanje. Vse drugo moraš prepustiti Bogu in času.

To bi bili pripomočki, kterih se more učitelj posluževati, da zbuja in ohrani pazljivost pri učencih. Razna so pota, kakor so tudi razni otroci, in njih delovanje. Vsak pa si bo prizadeval, da ohrani otroke pri pazljivosti; ako pa to doseže, je doveršil polovico svojega dela.

Stari in mladi Slovenec.

Ja.

Ja.

O. **Ja** conj. *scd* et p. *igo* ja remykü, černo ina ja i smędo; hoc ja conferes cum scr. *â*: an, bis an, bis zu; âlahuita rōthlich, lauhita roth.

Javiti.

S. Najaviti se, pravite nsl. sich melden, hrov. u javi, serb. na javi vigilando; velikrat se nahajajo nsl. že tudi stsl. javiti - vljati - ljavati ostendere, indicare, javinü, javljenü manifestus, javljenije visio, revelatio, declaratio, javinê, javê manifesto; taj, javê jesti; javiteli qui ostendit, - linü declaratorius, - linica quae indicat itd.

Jadü — jady.

O. **Jadü** m. venenum, jadovitü venenatus p. gadü, zvêri, — ta kropiva, — strêla, rad. jad cf. scr. gara venenum a rad. gr. deglutire; **jady** f. cibus, convivium, venenum, saepe êdi: lihaja êdi; jadati - daja - ješi edere, - denije edulium, jadükü adj. edulis, jadynja, jazda f. cibus, jadici, jadica m. edax p. êdica i vinopijca.

S. **Jadovit** je nsl. virulentus, rabidus, jadjiv iracundus, razjaditi se, exacerbari, hrov. serb. jad, jid virus, venenum ira, jadoviti se irasci; **ujêd** nsl. f. tormina (bauchgrimmen) cf. jast f. grimm, koller.

O. **Jasti** illi êsti, jamü, jasi edere, jastva cibus, jastvina comestio, jastvinü edulis, jastije esca, jasto i jato portio cibi, cibus; iz thema jad je jasli f. pl. praesepe; tako tudi jadyno n. cauter, ustio, jazdati se cautare uti.